

ćeve uvide. Osobno sam zadivljen invencijom, pronicljivošću i ekonomičnošću kojom Paro razvija osnovne pretpostavke o harmonizaciji veličina. Ta je invencija razvidna već i u samoj ljepoti geometrijskih analiza, odnosno crteža. Paro na taj način i sam stvara djelo – grafičko i likovno – koje se ravna istim teleološkim načelima što smo ih maloprije opisali. Dakle: načelima koja ne odjeljuju sredstva i svrhu. Tako Parova knjiga O KNJIGAMA i sama postaje KNJIGA ispisana velikim slovima.

I naposljetku: Kao knjiga koja i sama utjelovljuje vrline što ih svojim tekstom razmatra, *Nevidljiva tipografija* priziva smisao jednog od motiva iz Roland Barthesove knjige *Užitak u tekstu*. U svojoj glasovitoj knjizi ugledni francuski autor, raspravljajući o tjelesnosti teksta odnosno putenosti jezika, postavlja pitanje: “Ima li tekst ljudski oblik, je li on lik, anagram tijela?” Budući da Parova knjiga utjelovljuje teleološki imperativ, budući da i sama svjedoči mjeru iste kvalitete, nije li i ona sama lik? Nije li također anagram *tijela*, kao što to jest Kristogram kojemu je posvećena? Osobno bih se usudio odgovoriti potvrdno na to pitanje. Utoliko je riječ o djelu koje nadilazi ne samo uske područno-stručne okvire već i one šire, publicističke. Riječ je, utoliko, o Djelu.

Parova knjiga, rezimirajmo, svjedoči o tri razine događajnosti. Govori o knjigama inku-

nabulama, dakle o artefaktima koji su *sadržajem* svjedočili o prvorazrednom povijesnom događaju kakvo utjelovljenje Kristovo jest (poput Gutenbergove *Latinske biblije*). Zatim, ona govori o događajnosti samih znakova koji su *utjelovili* simboličku i značenjsku zbilju tog prvorazrednog događaja. I naposljetku, vlastitim umijećem utjelovljenja Parova knjiga nam prenosi spoznaju o tim događajnim deklinacijama. Vlastitim nam primjerom govori o silasku stvaralačkog duha koji zbiljnošću svoje invencije prožima grafičke i slovne znakove, tiskovne stranice i cjelinu sveska u koji su naposljetku te stranice uvezane. Zato smatram – na temelju spomenutih događajnih deklinacija – da *Nevidljivu tipografiju* možemo bez dvojbe primiti kao izniman kulturni događaj, i to ne samo u našoj sredini.

(Slovo s predstavljanja knjige *Frane Para Nevidljiva tipografija, II. u zagrebačkoj Gradskoj knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića, 29.11.2016. - u kojem su još sudjelovali: prof. dr. sc. Joža Skok, voditelj Tribine Kajkavskoga spravišča, Marija Rošćić Paro, urednica biblioteke Artistica, akademik Josip Bratulić, glazbenik Igor Paro i autor*)

Jagor Bučan

NADAHNUTI POETSKI SOLILOKVIJ MARIJE DRUŽETA

(*Marija Družeta: U ŠENJU OT RIB!, vl. naklada, 2016.*)

Marija Družeta, autorica rodom iz Pome-
ra nastanjena u Puli, objavila je netom svoju četvrtu knjigu, pjesničku zbirku napisanu čakavicom njezina kraja naslovljenu „U šenju ot Rib!“ s podnaslovom *Kanat bilih oblutki*.

Dan-danas, kada uslijed raznih procesa globalizacije sve više jezika, a time i dijalekata te mjesnih govora izumire, tim je hvalevrjedniji

ji trud očuvanja tih govora, posebice u pisanom obliku. Prije nekoliko godina književni i likovni kritičar Pino Bonanno kazao je da dijalekt, kao literarna kategorija, eufemistički rečeno šepa, no od tada je sve više autora odlučilo na razne načine njegovati taj izraz. Ova autorica čini to vrlo zdušno i kvalitetno.

Družeta, autorica već dviju pjesničkih

³ Roland Barthes: *Užitak u tekstu*, Meandar, Zagreb 2004., str. 115.

zbirki, „Krijesnica“ (1986.) i „Večernja strana oblaka“ (1996.) te proznoga djela „Piova kuća“ (2011.) ovdje u stihovima donosi svoju životnu priču, ne toliko u smislu (auto)biografije, već misli, zapažanja, htijenja, čežnji, slutnji, svega što je odredilo njezin život, s brojnim reminiscencijama na razna događanja, a usput opisujući i razne lokalitete, ljude, situacije, pojave.

Vidljivo je da piše s lakoćom, da pisanje ima, kako pojedini književni teoretičari znaju često reći, i terapeutsku funkciju. Ti se njezini stihovi doimaju i poput lirske proze, gdje ima i dosta životne mudrosti, traganja za određenim aspektima duše i postojanja, a sve to uvijek vrlo lirski i nadahnuto.

Autorica se ne boji predstaviti svoju ogoļjenu dušu, svoje najintimnije misli, koje su opet, s druge strane, i kolektivne misli, označavaju i nešto znatno šire u odnosu na individualnu intimu, to je i stanje duše senzibilnih bića koja velikodušno, čista srca pristupaju ljudima i pojavama, ne znajući što će pri tome dobiti.

Marija Družeta se služi dijalektom u svoj njegovoj raskoši, pokazajući da vrlo dobro poznaje zavičajni govor Pomera - što je posebice važno jer mnoge se riječi više ne koriste, ili se koriste u minornoj mjeri.

Kako je u pogovoru napisao umirovlje-

ni novinar i marljivi kulturni djelatnik Darko Krušić - „sve kreće još jednom od *Piove kuće*, autoričina romana o njenim precima, o korijenima – prošlosti. Rekapitulacija je to gotovo cjelokupnog življenja skrivena među oblucima na mjesecini, zamotana morskom travom i neodoljivom željom da se skriva u prekrasnu školjku na dnu mora, te da odatle sklonjena od svih nedaća života promatra sve oko sebe“.

To je i svojevrsna procjena njezinih snova, solilokvij, obračun, lutanje i traganje za izgubljenim, a sve to na vrlo zanimljiv, poetičan način. Za solilokvij je odabrala upravo tu narativnu strukturu stihova, gdje ima, dakako, i deskripcija koje su sugestivne, ali realistične.

Ilustracije u knjizi, koje se suptilno spajaju s tekstom, djelo su Melanije Krajina, a knjigu je vrlo uspješno grafički oblikovao Mario Rosanda Ros, koji je grafički uredio i prethodnu autoričinu knjigu. Knjigu je autorica tiskala u vlastitoj nakladi.

Autorica sudjeluje na brojnim pjesničkim susretima, od *Marijade* pa sve do *Verši na šterni*. Suradnica je i časopisa *Kaj* te uvijek aktivna sudionica brojnih manifestacija.

Vanesa Begić

U KRAPINI ODRŽAN 15. ZNANSTVENI SKUP O KAJKAVSKOM JEZIKU I PREDSTAVLJENE DVIJE KNJIGE

U Tjednu kajkavske kulture u Krapini (rujna 2016.) održan je Petnaesti znanstveni skup „Kajkavski jezik, književnost i kultura kroz stoljeća“. Prof. dr. sc. Alojz Jembrih govorio je o kajkavskom piscu Ivanu Krizmaniću, prof. dr. sc. Vladimir Horvat i dr. sc. Ivana Klinčić sudjelovali su izlaganjem *Pavlinске kajkavske pjesmarice*, doc. dr. sc. Rajko Fureš o prvoj medicinskoj stručnoj knjizi *Medicina ruralis iliti vječtva ladanjska Ivana Krstitelja Lalanguea*; prof. Lidija Kelemen govorila je o *Krapinskim protokolima*, a dr. sc. Đurđica Stubičan o odbačanim veterinarskim ljekarušama 18. stoljeća. Mr. sc. Ivan Zvonar održao je predavanje

o pučkoj književnosti, a dr. sc. Zvonimir Kurečić o kajkavskom jeziku u liturgiji Zagrebačke biskupije. Slijedila su predavanja prof. dr.sc. Đure Blažeka o metodologiji istraživanja pseudoanalogonimije između odabranih mjesnih govora hrvatskog jezika, prof. Martine Horvat o nekim frazeološkim osobitostima Rječnika hrvatskog kajkavskog jezika, prof. Krunoslava Puškara o frazemima potkalničkog Prigorja i dr. sc. Željka Jožića o digitalizaciji Rječnika kajkavskog književnog jezika, te Slavka Malnara o čabarskim rječnicima i frazeologiji.

U sklopu znanstvenog skupa predstavljena je knjiga *Pregled povijesti kajkavske usmene*